

Magdalena Gumkowska

"Pamiętki a Příroda", r. 12 (1987) : [recenzja]

Ochrona Zabytków 41/4 (163), 306-310

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ole Ross, *Collaboration in Cairo: The conservation of the Madrasa el Gawhariya (Współpraca w Kairze: konserwacja Madrasa el Gawhariya)* ss. 211–230, il. 23, streszcz. w jęz. francuskim i hiszpańskim.

Egipt to niebogate państwo, które z trudem odrestaurowało swe zabytki z czasów faraonów. Większość historycznych budowli islamu niestety nadal jest zaniedbana, choć liczba wyznawców wiary islamskiej w tym kraju nie zmniejszyła się od wieków. Artykuł opowiada o interesującym przedsięwzięciu grupy specjalistów duńskich oraz egipskich, która w latach 1972–1982 dokonała kompleksowych badań i restauracji zabytków architektury islamu Madrasa el Gawhariya. Ten niewielki obiekt usytuowany przy sławnym kairskim uniwersytecie i meczecie Al Azhar, został wzniesiony przez mameludzkiego księcia w pierwszej połowie XV w. Jego tradycyjny krzyżowy plan starannie przystosowano do „trudnego” kształtu niewielkiej działki. Autor artykułu zaznaja nam z historią budowlaną tego zabytku, jego kompozycją przestrzenną oraz wystrojem. Przystępując do prac konserwatorskich w tym bardzo zniszczonym obiekcie za najpilniejsze i niezbędne uznano znalezienie skutecznego sposobu zabezpieczenia go przed niszczącym wpływem wód opadowych oraz słonych wód podziemnych. Ponadto głównym zadaniem, jakie duńsko-egipski zespół postawił przed sobą, było dokonanie prac konserwatorskich przy maksymalnym zachowaniu autentyczności kształtu oraz substancji zabytku. Artykuł dokładnie omawia przeprowadzone prace oraz problemy, na jakie natrafiała ta niezwykła ekipa ekspertów, rzemieślników i studentów wywodząca się z dwóch krajów o zupełnie różnej kulturze i tradycji.

John Ashurst, *The cleaning and treatment of limestone by the "lime method". Part I. (Czyszczenie i obróbka wapienia przy użyciu „metody wapiennej”. Część I.)*; ss. 233–252, il. 18, streszcz. w jęz. francuskim i hiszpańskim.

Tak zwana „metoda wapienna” konserwacji kamienia wapiennego nie jest metodą nową ani rewolucyjną. Sukcesy odniesione przy jej zastosowaniu przy restauracji zachodnich fasad katedr w Wells i Exeter oraz w Crowland nie znaczą, iż jest ona możliwa do zastosowania we wszelkich pracach związanych z konserwacją wapienia. W metodzie tej wykorzystywane są tradycyjne materiały oraz długoletnie doświadczenie stosujących ją konserwatorów. Zastosowanie jej przez nieprofesjonalistów jest zdaniem autora nie tylko nieskuteczne, lecz nawet niebezpieczne w swych skutkach.

Publikowana pierwsza część artykułu szczegółowo omawia wszystkie etapy prac występujące w „metodzie wapiennej”. Począwszy od wstępnego zbadania stanu zachowania obiektu oraz oddziałujących nań czynników, poprzez wymianę niekamiennych elementów mocujących, różne sposoby czyszczenia kamiennych powierzchni, usuwanie starych wypełnień z uszkodzonych elementów, konsolidację wapienia wodą wapienną oraz wzmocnienie spoinowania i spękań, kończąc na nałożeniu cienkiej warstwy ochronnej na odrestaurowane partie kamiennych budowli. Za najtrudniejsze autor uważa prace związane z naprawą nawierzchni poprzez wzmocnienie spoinowania i pęknięć kamienia i stwierdza, iż pomyślnie wykonanie tego etapu robót stanowi w dużej mierze o powodzeniu całego zadania konserwatorskiego.

BOOK REVIEW (Przegląd książek)

Christopher Wilson, Terry Buchman, *Photographing Historic Buildings for the Record. Royal Commission on Historical Monuments (England)*, London: HMSO, 1983. ISBN 011 7011231. 108 ss. £ 5, 95. (s. 253).

Jest to jedna z nowych atrakcyjnych i dobrze ilustrowanych książek kieszonkowych, pomyślanych tak by wykorzystać znakomite profesjonalne zbiory Królewskiej Komisji Zabytków Anglii, ukazując je szerszemu gronu zainteresowanych. Autor omawia zasady wykonywania zdjęć obiektów architektury, zwracając szczególną uwagę na niezbędną rzetelność

i wszechstronność zawartej w nich informacji. Sporo miejsca poświęca sprawom związanym z umiejętnym fotografowaniem wnętrz. Recenzent książki, choć dostrzega pewne jej wady, uważa ją jednak za świetnie przemyślaną oraz przejrzysto opracowaną i wyraża nadzieję, iż zainspiruje ona fotografików-amatorów do fotografowania ginących zabytków architektury.

Derek Linstrum, *John Unrau, Ruskin and St. Mark's. Thames and Hudson*: London, 1984. £ 12,50. (s. 254).

John Unrau poświęcił swoją książkę Ruskinowi – wielkiemu krytykowi sztuki oraz analizie jego sądów na temat bazyliki św. Marka w Wenecji. Autor wykorzystał w swym studium wszelkie informacje zawarte w pismach, listach, rysunkach, akwarelach i dagerotypach Ruskina. Bardzo szczegółowe omówienie przemyśleń i spostrzeżeń wybitnego krytyka sztuki Unrau uzupełnia własnym komentarzem na temat obecnego stanu zachowania bazyliki. Końcowy rozdział poświęcił autor brytyjskiej kampanii interwencyjnej, prowadzonej przez W. Morrisa, mającej na celu niedopuszczenie do przeprowadzenia pseudokonserwacji tego wspaniałego zabytku.

Omawiane studium jest niewątpliwie fascynującą pracą, która jednak napawa czytelnika smutkiem, uzmysławiając mu ogrom zła, jaki wyrządzono temu obiektowi w latach 40-tych, 50-tych, 60-tych i 70-tych XIX w. Unrau konkluduje że proponowane wówczas przez Ruskina rozwiązania konserwatorskie w pełni odpowiadają stosowanym dzisiaj w praktyce zasadom i metodom konserwatorskim.

Opracowała Małgorzata Rozbicka

PAMĄTKY A PŘIRODA. Wyd. Státní ústav památkové péče a ochrany přírody w Pradze w wydawnictwie „Panorama” na zlecenie Ministerstwa Kultury CSR. Ukazuje się dziesięć razy w roku.

Rocznik 12 (1987)

Zeszyt I, ss. 64 ilustracje

M. Radová, *Koncepcie památkového zásahu do stavebního díla, její úloha a východiska – část I (Koncepcja ingerencji konserwatorskiej w dzieło budowlane, zadania i punkty wyjścia – część I)*, ss. 1–9, 10 ilustr. W pierwszej części artykułu autorka przedstawia charakterystykę współczesnego procesu ochrony zabytków w CSR. Analiza możliwości badań naukowych. Problemy etyki konserwatorskiej; kwestie stopnia ingerencji w substancję zabytkową, autentyczność zabytku, znaczenie jednolitej koncepcji ochrony zabytku.

J. Gwuzd, *Územné plánovací dokumentace města Hranice (Dokumentacja planowania przestrzennego miasta Hranice)*, ss. 10–18, 12 ilustr. Szczegółowe studium urbanistyczne miasta Hranice, podbudowane danymi historycznymi. Autor przedstawia propozycje nowych funkcji w aktualnym planie miasta. Znaczenie przemian w życiu społecznym, ekonomicznym i kulturowym miasta.

J. Müller, *Nástenné malby v domě čp. 15 na Latráni v Českém Krumlově (Malarstwo ścienne w domu nr 15 na Latranie w Czeskim Krumlowie)*, ss. 19–25, 6 ilustr. Malowidła gotyckie zostały odsłonięte w 1951 r. Artykuł przedstawia rys historyczny oraz analizę stanu zachowania dzieła. Zwrócenie uwagi na konieczność kompleksowych prac konserwatorskich wobec znacznej degradacji obiektu.

J. Sommer, *Chórová věž kostela sv. Jakuba v Ostrově nad Ohří (Wieża po stronie chóru w kościele Św. Jakuba w Ostrowie nad Ohrzą)*, s. 26. Potwierdzenie istnienia wieży po stronie chóru w kościele Św. Jakuba w Ostrowie. Notatka dotycząca przemian budowlanych obiektu.

J. Sommer, *Gotický kostel ve Vrbatově Kostelci u Skutče (Gotycki kościół we Wrbatowie Kostelci koło Skutczy)*, ss. 26–29, 6 ilustr. Notatka informacyjna na temat przemian budowlanych kościoła.

J. Sommer, *K původní podobě románské tribuny kostela v Krašově (W kwestii pierwotnej postaci chóru w kościele w Kraszowie)*, s. 29, 1 ilustr. Notatka przedstawia problemy związane z datowaniem obiektu. Opis przebudowań kościoła.

L. Procházková, *Seminář o zemědělských stavbách v Souboru lidových staveb a řemesel Vysočina (Seminarium o zabudowaniach gospodarczych w Zespole Budownictwa Ludowego i Rzemiosł „Wysoczyna”)*, ss. 30–31. Seminarium odbyło się w skansenie w Wysocznynie i poświęcone było problemom budownictwa ludowego. Sprawozdanie z imprezy.

M. Široký, *4. celostátní seminář konzervátorů a restaurátorů knihovních sbírek a knihovníků pracujících s historickými fondy (IV ogólnokrajowe seminarium konserwatorów i restauratorów ksiąg oraz bibliotekarzy pracujących przy zbiorach historycznych)*, s. 31. Sprawozdanie z seminarium. Autor podkreśla znaczenie konserwacji i ochrony księgozbiorów muzealnych.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 2, ss. 64, ilustracje

M. Radová, *Koncepcie památkového zásahu do stavebního díla, její úloha a východiška – část 2 (Koncepcja ingerencji konserwatorskiej w dzieło budowlane, zadania i punkty wyjścia – część II)*, ss. 65–75, 10 ilustr. Druga część artykułu poświęcona jest następującym kwestiom: wartości dokumentu historycznego, wartości kulturowej dzieła, specyfice dzieła i jego związkom z otoczeniem. Autorka poświęca wiele uwagi kwestii zagrożenia obiektów zabytkowych i sposobom przeciwdziałania degradacji, także poprzez funkcjonalne wykorzystanie zabytków. Artykuł porusza też zagadnienia wpływu współczesnej architektury na obiekty zabytkowe.

F. Kubec, *Stavební vývoj pozdně gotického hrádku v Přerově nad Labem (Rozwój budowlany późnogotyckiego zameczku w Przerowie nad Łabą)*, ss. 76–82, 10 ilustr. Szczegółowe studium naukowo-historyczne przemian budowlanych zameczku w Przerowie. Przedstawienie procesu konserwatorskiego, w trakcie którego dokonano odkryć związanych z budową zabytku.

M. Pertl, *Maxmiliánská zbroj ve sbírkách jihočeských památkových objektů (Zbroje maksymiliańskie w południowoczeskich obiektach zabytkowych)*, ss. 83–88, 14 ilustr. Szczegółowe omówienie zbroi maksymiliańskich (mediolańskich) znajdujących się w zbiorach zamkowych, np. Hluboka nad Weltawą.

L. Skružný, *Dílo Bedřicha Havránka jako zdroj národnopisných informací – II (Dzieło Bedricha Hawranka jako źródło informacji historycznych)*, s. 89. Artykuł stanowi uzupełnienie wypowiedzi z „Památky a příroda” 1986/8 i dotyczy znaczenia malarstwa Hawranka jako dokumentu historycznego.

J. Šrámek, *Mezinárodní kongres o konzervaci kamene a nástěnných maleb (Międzynarodowy kongres nt. konserwacji kamienia i malarstwa ściennego)*, ss. 90–91. Sprawozdanie z XI kongresu IIC w Bolonii w dn. 21–26 IX 1986 r. poświęconego konserwacji kamienia i malarstwa ściennego.

V. Voděřová, *Seminář o lifestvové architektuře (Seminarium o architekturze ludowej)*, ss. 91–92. Seminarium odbyło się w dn. 20–22 X 1986 r. w Błatnicy, a dotyczyło problematyki architektury ludowej, zwłaszcza tzw. rezerwatów budownictwa ludowego. Autorka przedstawia sprawozdanie ze szczególnym podkreśleniem kwestii metodologicznych.

J. Čechura, *18. konference historické archeologie (XVIII konferencja archeologii historycznej)*, ss. 92–93. Tematem konferencji – 6–9 X 1986 r. Stražnica – były *Stosunki między dworem a wsią w kulturze – uwarunkowania historyczne, geograficzne i funkcjonalne*. Sprawozdanie z obrad.

J. Úlovec, *Zaniklý hrad Olešná, k.ú. Louňovice pod Blánikem, okr. Benešov (Nie istniejący zamek Oleszna koło Louňovic, pow. Beneszow)*, ss. 93–94, 4 ilustr. Notatka na temat obiektu, o którym pierwsze wzmianki pochodzą z 1382 r. Autor wskazuje m.in. na ślady amatorskich prac wykopaliskowych, które odsłoniły reliktury murów.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 3, ss. 64, ilustracje

J. Štulc, *K současnému stavu metodologie údržby a obnovy stavebních památek (Na temat współczesnego stanu metodologii zachowania i odnowy zabytków budownictwa)*, ss. 129–147, 24 ilustr. Artykuł porusza kwestie zmniejszania się zasobów obiektów zabytkowych. Wskazuje na uwarunkowania ekonomiczne i złą jakość prac konserwatorskich i ochrony zabytków architektury w ogóle. W znacznej mierze odpowiedzialność za ten stan rzeczy ponoszą służby konserwatorskie, z powodu prezentowanego przez nie stanowiska metodologicznego. Autor podkreśla konieczność szczegółowych badań naukowo-historycznych, które pozwalają na umiejscowienie dzieła w określonym układzie historycznym i kulturowym. Jako przykład europejski pozytywnych działań podaje autor restytucję Zamku Królewskiego w Warszawie.

M. Rumlová, J. Šrámek, *Porušování sochařských děl M. B. Brauna v Novém Lesie u Žirče lišejníky (Niszczenie rzeźb M. B. Brauna w Nowym Lesie koło Żirza przez porosty)*, ss. 148–152, 9 ilustr. Szczegółowa analiza degradacji rzeźb M. B. Brauna, które noszą wspólną nazwę Betlejem. Jest to zespół rzeźb znajdujących się w przyrodzie. Autorzy przedstawiają przyczyny niszczenia rzeźb przez porosty; dane bio-geofizyczne i chemiczne. Możliwości usunięcia porostów i konserwacji obiektów.

J. Kopeček, *Neznámý Brandl na Svaté Hoře? (Nieznany Brandl na Swatej Horze?)* ss. 153–155, 5 ilustr. W czasie prac inwentaryzacyjnych w Pilźnie, w kaplicy na Świętej Górze dokonano odkrycia nie znanego dotąd dzieła Brandla, *Chrystus z Marią i Martą*, który powstał na początku 1707 r. w czasie pobytu malarza w Lnarzich. Było to zamówienie hrabiny Zuzanny Teresy Czerninowej dla klasztoru augustiańskiego.

– bt – *Společná porada Štátného ústavu památkové starostlivosti v Bratislavě a Štátního ústavu památkové péče a ochrany přírody ve Praze (Wspólna narada Państwowego Instytutu Ochrony Zabytków w Bratysławie i Państwowego Instytutu Ochrony Zabytków i Przyrody w Pradze)*, ss. 156–157. Sprawozdanie z narady, która odbyła się w dn. 26–28 V 1986 r. Ocena prac z zakresu historii, teorii i metodologii ochrony zabytków. Omówienie kwestii związanych z ewidencją i dokumentacją zabytków.

I. Banduric, *Zlatá medaila památkovej rezervácii v Bardejove (Złoty medal dla miejskiego rezerwatu zabytkowego w Bardejowie)*, ss. 157–158, 1 ilustr. Międzynarodowe europejskie odznaczenie dla Bardejowa. W 1974 r. odznaczenie otrzymała Warszawa, w 1984 – Leningrad. Ocena wykonanych w Bardejowie prac.

J. Sommer, *Ke gotické stavební podobě západní části kostela v Sedlci u Kutné Hory (W kwestii formy budowlanej zachodniej części kościoła w Sedlcu koło Kutnej Hory)*, s. 158. Notatka informacyjna dotycząca wybitnego dzieła architektury sakralnej – znanego kościoła klasztorowego w Sedlci koło Kutnej Hory.

J. Sommer, *Gotická zvonice kostela ve Štěpánovicích (Gotycka dzwonnica kościoła w Szczepanowicach)*, s. 158. Notatka informacyjna zawierająca dane historyczne dotyczące obiektu zabytkowego w Szczepanowicach.

Recenzje, s. 159

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 4, ss. 64, ilustracje

J. Petrů, *Význam mezinárodních dokumentů vztahujících se k péči o památky. K 65. výročí úmrtí Maxe Dvořáka (Znaczenie dokumentów międzynarodowych odnoszących się do ochrony zabytków. Z okazji 65 rocznicy śmierci Maksza Dworzaka)*, ss. 193–196. Artykuł przedstawia ogólne problemy ochrony zabytków, w ujęciu historycznym. Autor przedstawia także idee ochrony dziedzictwa kulturowego w dorobku naukowym Maksza Dworzaka wybitnego znawcy problematyki zabytkoznawczej, ucznia prof. Riegla.

J. Herout, *Seminář k obnově památkových areálů a celků (Seminarium na temat ochrony zabytkowych arealów i zespołów)*, ss. 197–201. Pierwsze seminarium odbyło się w dn. 16–17 IX 1986 r. Sprawozdanie z obrad i omówienie ciekawszych wystąpień m.in. J. Petrů, V. Jiřika, J. Muchky, J. Šrámka, J. Mayera.

M. Špůrek, *Další menhíry v Čechách (Kolejne menhíry w Czechach)*, ss. 201–216, 20 ilustr. Artykuł przedstawia dane dotyczące menhirów – wolno stojących kamieni znajdujących się w różnych regionach Czech. Badania archeologiczne, geologiczne i chemiczne. Znaczenie kulturotwórcze menhirów, lokalizacja kamieni i próba ich typologizacji.

L. Štěpán, *15 let Souboru lidových staveb a řemesel Vysočina (Piętnaście lat działalności Zespołu Budownictwa Ludowego i Rzemiosł „Wysocina”)*, ss. 217–220, 3 ilustr. Omówienie piętnastoletnia działalności „Wysocziny” – skansenu na wyżynie Czeskomorawskiej. Prezentacja ciekawszych obiektów i prowadzonych prac konserwatorskich.

A. Vošahlík, *18. duben – Mezinárodní den památek a sídel (18 kwietnia – Międzynarodowym dniem zabytków i miejsc zabytkowych)*, ss. 221–222. Artykuł z okazji Międzynarodowego Dnia Zabytków i Miejsc Zabytkowych. Ochrona zabytków w dokumentach ICOMOS. Prezentacja dokonań w CSRS i innych krajach socjalistycznych, dorobek Grupy Roboczej Krajuw Socjalistycznych ds. Konserwacji Zabytków Historii, Kultury i Muzealiów.

Recenzje, s. 223

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 5, ss. 64, ilustracje

V. Kovářů, *Rezervace vinohradnických staveb a specifika ochrany památek v Jihomoravském kraji (Rezerwaty zabudowań związanych z hodowlą winnej latorośli i specyfika ochrony zabytków w województwie południowomorawskim)*, ss. 257–260, 4 ilustr. Artykuł przedstawia problemy ochrony budownictwa ludowego, m.in. zabudowań związanych z hodowlą winnej latorośli – piwniczek, gdzie przechowywane było wino. Szczegółowy opis budowli, ich funkcji i przemian konstrukcyjnych.

J. Sedláček, *K rekonstrukci vily Tugendhat v Brně (W kwestii rekonstrukcji willi Tugendhatów w Brnie)*, ss. 261–270, 11 ilustr. Omówienie jednego z najciekawszych przykładów architektury funkcjonalizmu lat dwudziestych – willi wybudowanej dla rodziny fabrykantów Tugendhatów przez berlińskiego architekta Ludwiga Miesa van der Rohe (1886–1969). Autor artykułu przedstawia burzliwe dzieje dyskusji estetycznej lat dwudziestych i trzydziestych wokół dzieła, a także problemy związane z odnowieniem willi w chwili obecnej. Przyjęcie wariantu, który połączyłby cechy restytucji obiektu z rekonstrukcją.

Z. Hanzl, *Sochařské dílo jako součást kulturního dědictví obyvatel současné vesnice a jako složka jejich životního prostředí (Dzieło rzeźbiarskie jako element dziedzictwa kulturowego mieszkańców współczesnej wsi i jako składnik otaczającego środowiska)*, ss. 271–278, 9 ilustr. Artykuł nawiązujący do problematyki etnograficznej i socjologicznej prezentuje kulturotwórczą rolę zabytkowych obiektów kultu (m.in. krzyże, kapliczki) w świadomości społeczeństwa wiejskiego. Przedstawienie wyników ankiety.

J. Dušan, *Obnovený krytý most ve Velkém Mezířicích (Odnowiony kryty most w Wielkim Meziřiczu)*, s. 279, 2 ilustr. Notatka dotycząca odnowienia krytego mostu drewnianego przez rzekę Oslawę w Wielkim Meziřiczu.

J. Sommer, *Ke stavebnímu vývoji kostela sv. Mikuláše v Nedvědicích (W kwestii budowlanego rozwoju kościoła Św. Mikołaja w Nedwiedicach, powiat Tabor)*, ss. 280–281, 4 ilustr. Artykuł jest poświęcony problemom przekształceń budowlanych gotyckiego kościoła z końca XIII w. Rys historyczny obiektu.

J. Bukovský, *Výstava Prokop, markrabě moravský v Brně (Wystawa „Prokop – margrabia morawski” w Brnie)*, ss. 282–283, 1 ilustr. Omówienie wystawy zorganizowanej w Brnie, poświęconej margrabiemu morawskiemu Prokopowi. Asumpt do wystawy dały wyniki badań antropologiczno-medycznych szczątków doczesnych Prokopa, odkrytych w 1975 r. w grobowcu w kościele Św. Trójcy.

J. Petrů, *Příkladná výstava na zámku v Duchcově (Wystawa na zamku w Duchcovie)*, ss. 283–284. Sprawozdanie z wystawy Państwowa ochrona zabytków i przyrody w Północnych Czechach.

D. Bařinková, *Barok na Moravě – maliřské a sochařské návrhy z moravských sbírek (Barok na Morawach – projekty malarskie i rzeźbiarskie ze zbiorów morawskich)*, s. 284. Sprawozdanie z wystawy w Jirzskim klasztorze w Pradze – siedzibie Galerii Narodowej – poświęconej barokowi morawskiemu. Wystawa miała miejsce w dn. 4 XI 1986 – 29 III 1987 r.

Recenzje, ss. 285–287.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

M. Suchomel, *Několik poznámek k původním mališským adjustacím povrchu soch Matyáše Bernarda Brauna (Kilka uwag na temat pierwotnych poprawek malarskich powierzchni rzeźb Mateusza Bernarda Brauna)*, ss. 321–330, 13 ilustr. Artykuł poświęcony jest wynikom prac restauratorskich prowadzonych w latach 1979–1983 w kościele Św. Klementa w Klementinum w Pradze, kiedy to dokonano odsłonięcia polichromii oryginalnej, autorstwa Brauna ukrytej pod licznymi przemaalowaniami. Przedstawienie i omówienie wybranych dzieł rzeźbiarskich, niezwykle szczegółowa analiza naukowo-historyczna.

F. Kubec, *Vrholně renesanční přestavba pozdně gotického hrádku v Přerově nad Labem, část 2 (Renesansowa przebudowa późnogotyckiego zameczku w Przerowie nad Łabą)*, (Część II), ss. 331–334, 15 ilustr. Druga część artykułu poświęconego przemianom architektonicznym zameczku w Przerowie. Studium naukowo-historyczne, przy jednoczesnym wskazaniu zmian funkcji obiektu.

J. Herout, *Výstava Pražské synagogy v obrazech, rytinách a starých fotografiích, Státní židovské muzeum v Praze, Klausová synagoga, březen-listopad 1986. Scenář a text katalogu Arno Pařík (Wystawa „Praskie synagogi na obrazach, rycinach i w starej fotografii”, Państwowe Muzeum Żydowskie w Pradze, Synagoga Klausowa, marzec-listopad 1986. Scenariusz i tekst katalogu Arno Parzik)*, ss. 345–347, 3 ilustr. Wystawa prac ze zbiorów Państwowego Muzeum Żydowskiego w Pradze, Muzeum m. Pragi, Archiwum m. Pragi, Galerii Narodowej w Pradze oraz Państwowego Instytutu Ochrony Zabytków i Przyrody w Pradze. Fotografie pochodzą z przeważającej części z drugiej połowy XIX w. i początków XX w. Informacja na temat architektury i układu urbanistycznego miasta żydowskiego Josefov w obrębie Starego Miasta w Pradze.

L. Procházková, *Expozice lidového bydlení v Kravařích (o Česká Lipa), (Ekspozycja budownictwa ludowego we wsi Krawarze, pow. Czeska Lipa)*, ss. 348–349. Wystawa zorganizowana *in situ* przedstawia ciekawsze zabytki zabudowań gospodarskich północnych Czech.

Recenzje, ss. 349–351.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 7, ss. 64, ilustracje

Závěry a doporučení účastníků celostátního odborného semináře ke komplexní obnově památkových areálů a celků, konaného ve dnech 16–17 září 1986 a 27–28 května 1987 (Uchwały i zalecenia uczestników ogólnokrajowego seminarium specjalistycznego na temat kompleksowej odnowy zabytkowych arealów i zespołów, które odbyło się w dn. 16–17 września 1986 r. oraz 27–28 maja 1987 r.), ss. 385–386. Przedstawienie uchwał przyjętych na seminarium w Pradze. Uczestnicy zwrócili przede wszystkim uwagę na problemy ochrony i wykorzystania autentycznych elementów budowlanych, architektonicznych, rzemieślniczych przy rewaloryzacji obiektów zabytkowych. Wskazano także na konieczność podniesienia poziomu dokumentacji naukowo-historycznej.

J. Muk, *Městská památková rezervace Bardejov (Miejski rezerwat zabytkowy Bardejov)*, ss. 387–399, 17 ilustr. Artykuł z okazji przyznania miastu europejskiej nagrody za ochronę zabytków. Artykuł ma znamiona szkicu historycznego ze szczególnym uwzględnieniem dokonań konserwatorskich. Nagroda została przyznana w 1986 r.

N. Bažantová, D. Stehlíková, *Pontifikální rukavice sv. Vojtěcha (Pontyfikalne rękawice Św. Wojciecha)*, ss. 400–407, 7 ilustr. Artykuł monograficzny poświęcony konserwacji zabytkowej tkaniny – rękawic pontyfikalnych Św. Wojciecha.

Jeden zabytek znajduje się w skarbcu w katedrze Św. Wita w Pradze, drugi natomiast jest przechowywany w skarbcu kościoła Marii Panny w Starej Bolesławi. Szczegółowe studium historyczne i opis prac konserwatorskich.

M. Špůrek, *Původ menhirů v Čechách (Rodowód menhirů w Czechach)*, ss. 408–415, 6 ilustr. Autor nawiązuje do swego poprzedniego artykułu z tegoż czasopisma opublikowanego w 1986 r. Menhiry – wolno stojące kamienie. Autor śledzi ich lokalizację w Czechach, analizuje cechy kulturowe, funkcje, a także wskazuje na konieczność objęcia tych obiektów ochroną.

Recenzje, s. 415.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 8, ss. 64, ilustracje

J. Bukovský, *Kaunicovy koleje a Památník vítězství nad fašismem v Brně (Dom akademický Kaunica i pomnik zwycięstwa nad faszyzmem w Brnie)*, ss. 449–455, 10 ilustr. Historia obiektu zabytkowego – domu akademickiego założonego przez hrabiego Kaunica w jego brneńskim pałacu w początkach XX w. W 1964 r. obiekt został wpisany do rejestru narodowych zabytków kultury. Rola obiektu zabytkowego w czasie II wojny światowej.

V. Razím, *Nový typ městského opevnění v Čechách (Nowy typ murów miejskich obronnych w Czechach)*, ss. 456–458, 4 ilustr. Przemiany w układzie architektonicznym murów miejskich obronnych w Czechach. Analogie do obiektów na terenie Pomorza i Brandenburgii na przełomie XIII/XIV w. Jako przykład autor omawia system murów obronnych w Tachowie.

E. Šimunková, V. Ottová, J. Zelinger, *Účinnost ochranných prostředků proti plísním (Działanie środków ochronnych przeciwko pleśniom)*, ss. 459–461, 3 ilustr. Omówienie działania i właściwości chemicznych takich środków jak Synpregnit CBZ, Pentalidol, Lastanox Special, Lastanox Super. Autorzy przedstawiają także wyniki testów biologicznych.

J. Paukert, D. Antořová, *Tři desetiletí péče o památky v činnosti Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Brně (Trzydzieści lat troski o zabytki w Wojewódzkim Ośrodku Państwowej Ochrony Zabytków i Przyrody w Brnie)*, ss. 462–471, 10 ilustr. Omówienie działalności Ośrodka w Brnie. Prezentacja najciekawszych prac konserwatorskich między innymi konserwacji zamku w Milotice, Lysice, ogrodu kwietnego w Kromierzisku czy skansenu Rymice.

V. Razím, *Z opravy Pražské brány v Horažďovicích (Z naprawy Bramy Praskiej w Horażdiowicach)*, ss. 472–473, 4 ilustr. Artykuł omawia problemy związane z konstrukcją i konserwacją jednego z najlepiej zachowanych gotyckich obiektów – bramy miejskiej tzw. Praskiej w Horażdiowicach, pochodzącej z XIII w.

J. Sommer, *Redukovaná dispozice středověkého kostela v Petrovicích – Praha 4 (Zredukowana dyspozycja średniowiecznego kościoła w Petrowicach – Praga 4)*, ss. 474–476, 6 ilustr. Krótki informacyjny artykuł omawiający układ architektoniczny średniowiecznego kościoła Św. Jakuba w Pradze. Problemy datowania.

-jpu-, *Historická zeleň a velkoměsto (Zieleń historyczna w wielkim mieście)*, ss. 476–478. Sprawozdanie z ogólnokrajowego seminarium, które odbyło się w Pradze w dn. 9–12 VI 1987 r. W sprawozdaniu podane zostały tytuły wystąpień poszczególnych uczestników.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

V. Nejedlý, *Reflexe názorů na restaurování uměleckých památek v odborné literatuře v období 50.–70. let 20. století (Refleksja nad poglądami w kwestii konserwacji zabytków prezentowanymi w literaturze fachowej lat pięćdziesiątych – siedemdziesiątych XX w.)*, ss. 513–521, 6 ilustr. Artykuł przedstawia w ujęciu historycznym problemy estetyki i etyki konserwatorskiej, które znalazły swe odbicie w literaturze fachowej drugiej połowy XX w.

J. Švestal, *Geometrická rekonstrukce historické architektury (Rekonstrukcja geometryczna architektury historycznej)*, ss. 522–530, 25 ilustr. Artykuł poświęcony jest przedstawieniu związków pomiędzy zasadami geometrii a konkretnymi realizacjami architektonicznymi. Przykłady architektury i detalu architektonicznego epoki gotyku i renesansu. Autor przedstawia objekty takie jak Most Karola w Pradze, kościół w Tisznowie, a także szereg ciekawych przykładów detali (okna, portale, witraże).

J. Herout, *Jan Willenberg – Pohledy na česká města z počátku 17. století – Prvá výstava unikátního souboru perkreseb restaurovaných v roce 1984 (Jan Willenberg – widoki miast czeskich z początku XVII w. – pierwsza wystawa unikatowej kolekcji rysunków piórkem odrestaurowanych w 1984 r.)*, ss. 531–537, 13 ilustr. Analiza kompozycji i warsztatu twórczego autora według miast czeskich takich jak Czeskie Budziejowice, Hradec Kralowe, Chrudim, Pilzno, Pardubice. Znaczące wartości historyczne rysunków pomimo licznych nieścisłości.

L. Skružný, *Willenbergův strahovský skicář – významný zdroj národopisných informací (Strahovskí szkicownik Willenberga znaczącym źródłem informacji historycznych)*, ss. 538–542, 6 ilustr. Wartości rysunków J. Willenberga (1571–1613) jako źródła wiedzy historycznej. Całość szkicownika ze Strahowskiej Biblioteki zawiera 46 rycin. Na wystawie przedstawiono jedynie 39. Poza nimi pokazano także 9 z 15 drzeworytów Willenberga, ilustracji do dzieła Bartłomieja Paprockiego z Hlahol.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 10, ss. 64, ilustracje

J. Štulc, *Moderní urbanismus a památková péče – část I (Nowoczesna urbanistyka a ochrona zabytków, część I)*, ss. 577–589, 15 ilustr. Artykuł poświęcony jest analizie pracy Iwo Hlobila *Teoria miejskich rezerwatów zabytkowych 1900–1975*. Przedstawienie problemów teorii i praktyki konserwatorskiej, przenikania się różnych stanowisk i koncepcji ochrony zabytków, pojmowania urbanistyki w kontekście działań teoretyków, praktyków – służb konserwatorskich i działaczy społecznych, np. Klubu Miłośników Starej Pragi. Analiza historyczna aktów normatywnych i ich znaczenia dla realizacji idei miejskich rezerwatów zabytkowych.

M. Široký, *Stav, restaurování a uložení Archivu české koruny (Stan, restauracja i przechowywanie Archiwum Korony Czeskiej)*, ss. 590–592, 8 ilustr. Omówienie historii i losów Archiwum Korony Czeskiej – zbioru dokumentów historycznych stanowiących podstawowe akty z dziejów państwowości czeskiej. Dokumenty pochodzą z lat 1158–1935. Ocena ich aktualnego stanu zachowania, problemy konserwatorskie i warunki przechowywania dokumentów.

V. Navrátil, Z. Procházka, *Výstražná znamení na komunikacích 15. až 16. století (Znaki ostrzegawcze na szlakach komunikacyjnych w XV i XVI w.)*, ss. 593–595, 10 ilustr. Interesujący artykuł o znakach ostrzegawczych na szlakach komunikacyjnych. Wyjaśnienie symboliki. Autorzy zwracają także uwagę na znaki cechowe, a także tzw. znaki celne.

J. Zelinger, *Výchova chemiků pro oblast konzervace a restaurování uměleckých památek na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze (Kształcenie chemików – konserwatorów zabytków w Wyższej Szkole Chemiczno-Technologicznej w Pradze)*, ss. 596–597. Artykuł przedstawia problemy kształcenia kadr wykwalifikowanych konserwatorów-chemików.

J. Sommer, *Věž gotického kostela ve Zlivi–okr. Jičín (Wieża kościoła gotyckiego w Zliwii, pow. Jiczin)*, ss. 598–601, 5 ilustr. Artykuł przedstawia analizę budowy wieży gotyckiego kościoła w Zliwii pochodzącego z XIII w. Kolejne przebudowy obiektu w XIV i XV w.

P. J. Michna, *V Olomouci o městských památkových rezervacích Severomoravského kraje (W Ołomuńcu o miejskich rezerwach zabytkowych województwa północnomorawskiego)*, s. 601. Sprawozdanie z narady w Ołomuńcu poprzedzającej przedłożenie rządowi długofalowego programu rewalizacji miejskich rezerwatów zabytkowych.

V. Vána, *Turistická sezóna na památkových objektech v ČSR v roce 1986 (Sezon turystyczny w obiektach zabytkowych w CSRS w 1986 r.)*, ss. 602–603. Omówienie sezonu turystycznego w 1986 r. z podaniem danych statystycznych.

M. Hlinomaz, V. Waage, *Fond Památkový Úřad Videň ve Státním ústředním archivu v Praze nově zpřístupněn (Zbiory Urzędu ds. Zabytków w Wiedniu ponownie udostępnione w Państwowym Centralnym Archiwum w Pradze)*, s. 604. Udostępnienie dokumentacji dotyczącej ochrony zabytków Czech, Moraw i Śląska, która znalazła się po 1962 r. w Państwowym Archiwum Centralnym pod nazwą „Urząd ds. Zabytków – Wiedeń”. Dokumenty pochodzą z lat 1854–1918 i obejmują następujące dziedziny: objekty zabytkowe, wykopalska archeologiczne, dzwony, dział konserwatorzy i korespondenci, archiwa, regulacja rzek.

Recenzje, ss. 605–608.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Opracowała Magdalena Gumkowska